

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET A LA MOBILITAT (TRANSPORT PÚBLIC)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

El dia 9 de novembre de 2024 el ciutadà va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què manifestava la seva disconformitat amb la resposta rebuda sobre la manera de calcular el lliandar econòmic per tenir dret a la T-usual bonificada per a persones en situació d'atur.

En concret, exposava el següent:

- Es trobava en situació d'atur i rebia una prestació contributiva bruta de 1.225 euros per al període des del 17/7/24 al 6/3/25. L'atur no merita pagues extres; per tant, si fos pels dotze mesos d'un any complet, l'import brut anual seria de 14.700 euros.
- Va demanar a TMB la T-usual bonificada per a persones en situació d'atur. D'acord amb les condicions d'aquest títol, és condició essencial rebre una prestació inferior al salari mínim interprofessional (SMI). Per al 2024 l'SMI se situa en 1.134 euros mensuals i, tenint en compte que el règim general laboral inclou catorze pagues, l'import mínim anual de l'SMI seria de 15.876 euros.
- El 13 de novembre de 2024 li va ser denegada sobre la base que la prestació ha de ser menor a l'import de l'SMI mensual.
- Considera que aquesta manera de valorar les peticions no és adequada, ja que s'hauria de prendre en consideració el criteri anual i després prorratejar en dotze mesos.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se a l'**Autoritat del Transport Metropolità (ATM)** per tal de conèixer les intervencions fetes en relació amb la queixa presentada.

El dia 20 de novembre de 2024 es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 14 de gener de 2025 aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa les actuacions dutes a terme per l'ens competent.

CONSIDERACIONS

1. Títol de T-usual bonificada per a persones en situació d'atur¹

La T-usual bonificada és un títol de transport públic destinat a persones en situació de desocupació que estan en procés de cerca de feina.² Aquesta mesura busca alleujar la càrrega econòmica de les persones que busquen reincorporar-se al mercat laboral, ja que permet fer viatges il·limitats durant 30 dies des de la primera validació, dins la seva zona de validesa, a un preu reduït de 5,50 euros.

L'organisme que estableix les característiques d'aquest títol és l'Autoritat del Transport Metropolità (ATM), ja que té encomanades les competències sobre l'ordenació tarifària de la xarxa integrada de transport públic a l'àrea de Barcelona. En l'actualitat la tarifa vigent de la T-usual bonificada per a persones en situació d'atur es troba en l'anunci de tarifes publicat al DOGC núm. 9078, de 12 de gener de 2024.

Per obtenir la T-usual bonificada per a persones en situació d'atur, cal complir els requisits següents:

- Percebre un subsidi per desocupació d'un import inferior al salari mínim interprofessional (SMI).
- Rebre qualsevol altre ajut inferior a l'SMI o bé no rebre'n cap (però estar inscrit/a com a demandant d'ocupació durant un mínim de dotze mesos en els darrers dos anys) i trobar-se en un procés de cerca de feina tutoritzat pel

¹ <https://www.tmb.cat/ca/tarifas-metro-bus-barcelona/t-usual-bonificada>

² <https://t-mobilitat.atm.cat/web/t-mobilitat/ocupacio>

Servei d'Ocupació de Catalunya que requereixi utilitzar algun sistema de transport de manera freqüent.

- Rebre un ajut dels serveis socials d'un ajuntament integrat de l'àmbit ATM de l'Àrea de Barcelona inferior a l'SMI i no rebre cap ajut per part de l'Estat.

Hi ha tres formes d'acreditar la situació de desocupació i cerca activa de feina:

- Certificat de prestacions del Servei Públic d'Ocupació Estatal (SEPE, per les sigles en castellà) on es mostri la prestació mensual bruta, que ha de ser inferior a l'SMI, i el termini d'inici i final del cobrament.
- Justificació de cerca de feina per part del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC): es tracta d'una inscripció que determina que s'està buscant feina activament sota una tutoria del SOC. A més, cal haver estat inscrit/a com a sol·licitant d'ocupació durant un mínim de dotze mesos en els darrers dos anys.
- Certificat d'un ajuntament i DARDO: Aquesta via requereix que no s'estigui cobrant una ajuda per part de l'Estat. Cal presentar: i) certificat d'un ajuntament de l'àmbit de l'ATM de Barcelona que acrediti una ajuda dels serveis socials; ii) document de demanda d'ocupació (DARDO).

El **salari mínim interprofessional (SMI)** és la quantia mínima que un treballador ha de rebre per la prestació dels seus serveis, ja sigui a temps complet o parcial, i es troba regulat en l'article 27 de l'Estatut dels treballadors. L'Estat fixa aquest salari anualment mitjançant un reial decret, després de consultar les organitzacions sindicals i empresarials més representatives.

Per determinar l'SMI es consideren diversos factors, com l'evolució de l'índex de preus al consum (IPC), la productivitat mitjana nacional, l'increment de la participació del treball en la renda nacional i la situació econòmica general.

La darrera actualització va ser la del Reial decret 87/2025, d'11 de febrer, pel qual es va fixar el salari mínim interprofessional per al 2025:

El salari mínim per a qualssevol activitats a l'agricultura, a la indústria i als serveis, sense distinció de sexe ni edat dels treballadors, queda fixat en 39,47 euros/dia o 1.184 euros/mes, segons si el salari està fixat per dies o per mesos.

En el salari mínim es computa únicament la retribució en diners, sense que el salari en espècie pugui, en cap cas, donar lloc a la minoració de la quantia íntegra en diners d'aquell.

En el moment en què el promotor de la queixa va fer la petició, l'import vigent era de 37,8 euros/dia o 1.134 euros/mes.

2. Informe de l'ATM

El motiu de queixa és que es prengui l'import mensual de la prestació rebuda i no l'anual.

Per explicar els motius de la rellevància de prendre l'import mensual, l'ATM, en el seu informe, comença per exposar la història i la fonamentació de les característiques dels antecedents d'aquest títol.

- Va ser creat com a **títol trimestral** el març de l'any 2012, quan la Generalitat de Catalunya i, en concret, el Departament de Territori i Sostenibilitat i el Servei d'Ocupació de Catalunya (en endavant, també SOC) van establir unes ajudes en el transport públic integrat en els consorcis de transport de Catalunya. En el cas de l'ATM de l'àrea de Barcelona, això va suposar un descompte de fins al 80% en el preu de la targeta T-trimestre (en l'actualitat no vigent i equivalent a tres targetes T-10 o T-casual d'una zona).

Per acreditar els requisits per ser beneficiari del títol es va determinar que els organismes certificadors havien de ser el SEPE i el SOC perquè es tractava dels únics serveis públics destinats a aquesta funció.

- D'altra banda, però, l'any 2016 es va posar en relleu que hi havia un grup de persones que per dificultats administratives no podien optar al títol bonificat atès que no estaven rebent, tot i trobar-se en situació d'atur, cap ajuda estatal o no podien acreditar estar en cerca activa de feina per manca d'oferta o de mitjans per part del SOC. Per aquest motiu, els ens locals van començar a expedir, a través dels seus propis serveis socials, certificats o documents que justificaven situacions d'atur i de recepció d'algun tipus d'ajuda social.
- Així es va decidir canviar a un **títol mensual**. En aquest sentit, el Consell d'Administració de l'ATM de 14 de desembre de 2016 va aprovar, entre altres, el punt següent:

*Quart. Per tal de millorar les prestacions de la targeta bonificada per a persones en situació d'atur, **APROVAR el canvi de la bonificació de la targeta T-trimestre per la targeta T-mes al preu de la targeta T-10 d'una zona.** Així mateix, **S'AMPLIA** com a beneficiàries a aquelles persones que, tot i no percebre cap ajuda per part de l'Estat, reben ajudes per part dels serveis socials dels ajuntaments integrats dins l'àmbit de l'ATM que escaiguin. Aquestes mesures seran vigents a partir de l'1 de març de 2017, i **S'ENCARREGA** als serveis tècnics de l'ATM l'establiment dels mecanismes de gestió i validació conjuntament amb els serveis tècnics de les administracions consorciades.*

Aquest darrer títol és l'antecedent directe del títol bonificat actual, que també és mensual, i **és per aquest motiu que, a l'hora de calcular el llindar econòmic, l'import de referència és la quantia que rep una persona usuària mensualment i no amb caràcter anual.**

A més, cal destacar que les persones usuàries poden canviar la seva situació laboral en qualsevol moment, motiu pel qual no seria lògic prendre com a base l'import anual quan, potser, finalment, no acaben sent beneficiàries de tota la prestació perquè han aconseguit reincorporar-se abans al món laboral.

L'ATM recorda que la fonamentació per tenir dret al títol bonificat és, precisament, ajudar en la cerca activa de feina i, per això, el criteri mensual ajuda a garantir que únicament tinguin accés al títol bonificat les persones que realment, en la data d'expedició del títol de transport i al llarg de la seva vigència, compleixin amb els requisits per ser-ne beneficiàries.

Sobre el **nombre de reclamacions rebudes pel mateix motiu** que la queixa que ens ocupa, l'ATM informa de les següents: 40 (2023) i 37 (2024).

De tot això anterior, aquesta Sindicatura conclou que el fet que es prengui com a referència l'import mensual no conculca cap dret de la ciutadania. No obstant això, el nombre de reclamacions per aquesta qüestió és significatiu, raó per la qual l'ATM hauria de millorar la manera com s'informa sobre l'aplicació del límit mensual tant als mitjans generals (com ara al web de la T-mobilitat) com en les respostes a les reclamacions específiques sobre aquest tema.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació de l'Autoritat del Transport Metropolità (ATM) ha estat ajustada a dret i eficaç.**

Això no obstant, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a l'Autoritat del Transport Metropolità (ATM)** que informi amb més detall sobre l'aplicació del límit de l'SMI com a import mensual.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.